

“Navertelde Narigheid”

Recensie “Overlander” door Emma Bruns

Een goede arts observeert. Als een bioloog zit hij in zijn spreekkamer en kijkt, luistert, ruikt en voelt hij wat er in de mens die voor hem zit afwijkend is. Een goede arts laat zich niet afleiden door te snel getrokken conclusies maar tracht juist zijn oordeel tot het einde toe te ondermijnen. Opmerkelijk genoeg zijn deze kwaliteiten ook onontbeerlijk om een goed schrijver te zijn. Het schrijven is de therapie, het observeren leidt tot het stellen van de diagnose, tot het verhaal.

Ad Groen kan schrijven omdat hij kan observeren. Wellicht is dat ook één van de redenen waarom hij ooit koos voor de tropen. Nederland en haar eeuwige hokjesmentaliteit overschaduwde door een schijn van tolerantie en openheid maakt het lastig om met een open blik te kijken en te luisteren. Een platte Rotterdamse ‘r’, een trainingspak of een lidmaatschap bij de korfbalvereniging vertroebelen onze geest met vooroordelen. Dat is in de spreekkamer niet anders. De Masai van adel is toch lastiger te herkennen, althans voor een westerling.

“Avontuur is niets anders dan narigheid die kan worden naverteld.” Een tweede kwaliteit van Groen: vermakelijk cynisme en zelfspot. De discrepantie tussen het beeld van de tropenarts en de werkelijke praktijk wordt een aantal keer prachtig neergezet. De contrasten tussen de ellende van dood en verderf en met name de machteloosheid omwille van het gebrek aan materiële middelen en het leven van alledag, van bier en van vrouwen, van verwerende expats en roekeloze overlanders, worden mooi verwoord.

Ondanks het prachtige verhaal laat het boek toch een ietwat wrange nasmaak achter. Niet omwille van het proza, wel vanwege zorg om de schrijver. Zijn geest lijkt al jaren te zoeken naar iets dat hem echt raakt, maar daar waar de meesten reeds huilend of depressief langs de kant van de weg zitten, blijft Groen schijnbaar ongeroerd overeind. Hij verdooft zich met drank of vertrekt, opnieuw teleurgesteld in het leven. Hij schrijft het mooi op en heeft betekenis voor velen, nabij en veraf, maar bij de lezer rijst de vraag of Groen ooit rust zal vinden. Maar goed, zoals Michel Houellebecq schreef in ‘De kunst van het schrijven’: “Zij die naar de waarheid zoeken, zullen geen geluk vinden.” En zo blijft ‘Overlander’ het lezen waard.